

11.12 KL. 20.00
MUSIKHUSET

JOHN STORGÅRDS

DIRIGENT

ANU KOMSI

SOPRAN

PIIA KOMSI

SOPRAN

PASI HYÖKKI

KONTRATENOR

LOTTA EMANUELSSON

KONFERENCIER

Einar Englund:

De Profundis

1. Andante

2. Allegro moderato

3. Andante maestatis

Unsuk Chin:

Cantatrix Sopranica

Pjotr Tšaikovski:

Entr'acte (Élégie), ur scenmusiken till Hamlet op. 67a

W. A. Mozart:

Symfoni nr 26 Ess-dur

1. Molto presto

2. Andante

3. Allegro

EINAR ENGLUND: DE PROFUNDIS

Einar Englund (1916–1999) profilerade sig som symfoniker på 1940-talet, men då modernismen vann fotfäste i Finland på 1950-talet, satte sig Englund på tvären. Han vände modernismen ryggen och komponerade ingenting på 1960-talet. På 1970-talet blev atmosfären inom konsten mera pluralistisk och Englund kände att det igen fanns en beställning på hans nyklassiska tonspråk. Sin egen stil var han inte beredd att avstå från.

Denna stil representeras tydligt av *De profundis* för fjorton bleckinstrument som uruppfördes vid Lieksa brassvecka under Esa-Pekka Salonens ledning.

Kompositionen är indelad i tre satser som spelas utan uppehåll och den följer psalmens sinnesstämningar från bön till tacksamhet. Bleckinstrumentens geometriska figurer bygger upp arkitektoniska dimensioner och koralelementen påminner om psalmens närvaro. I den mellersta satsen koncentreras bleckets linjer och blir dansanta. Den sista satsen (Andante maestoso) slutar segervisst, men har typisk nog för tonsättaren en elegisk stämning.

UNSUK CHIN: CANTATRIX SOPRANICA

2

Unsuks Chins (f. 1961) *Cantatrix Sopranica* kom till under åren 2004–2007. Verket är ett slags surrealistisk studie för två sopraner, countertenor och instrumentensemble.

Chin sammanställde ett flerspråkigt textmaterial med ett urval av olika diktare och gamla kinesiska texter. Materialet utgörs i första hand av språkljud, klanger och ordfragment. Språklekarna och kompositionsprocesserna, de språkliga strukturerna och vokala stilarterna börjar spegla varandra.

Det koketterande och gycklande *Cantatrix Sopranica* är sång som handlar om sång. Verket visar upp upp fantasibilder som anknyter till hur det är att vara sångare och att sjunga från uppvärm-

ning av rösten till olika sångtekniker och skämtsamt utförda stilpastischer.

Vid uruppförandet av *Cantatrix Sopranica* i London år 2005 sjöng Anu Komsu, Piia Komsu och Andrew Watts. Piia Komsu har en lång gemensam väg med Unsuks Chins verk. Hon berättar: "Jag inledde min internationella karriär genom att uruppföra Unsuks verk *Kalá* i Göteborg. Sedermera har jag ofta framfört hans verk *Akrostichon–Wortspiel*. Jag sjöng också Kattens roll vid uruppförandet av Unsuks opera *Alice in Wonderland* i München. Unsuks skrev *Cantatrix Sopranica* för mig och för Anu, och efter uruppförandet har vi framfört verket runt om i Europa."

PJOTR TJAJKOVSKIJ: ENTR'ACTE (ÉLÉGIE) UR SCENMUSIKEN TILL HAMLET OP. 67A

Pjotr Tjajkovskij (1840–1893) gick gärna på teater och i Ryssland hade man en speciell förkärlek för Shakespeare. För rysarna var Hamletgestalten särskilt fängslande och Tjajkovskij såg honom som en byronsk hjälte liknade hans egen operagestalt Onegin, en outsider dömd att gå under.

På 1880-talet bad Pjotr Tjajkovskijs vän, skådespelaren Lucien Guitry honom om musik för en galauppsättning av *Hamlet*. Föreställningen inställdes men Tjajkovskij hade redan tidigare planerat ett orkesterverk med *Hamlet* som tema och därmed

tillkom fantasiuvertyren *Hamlet* på basis av det redan påbörjade arbetet. Tjajkovskij beundrade Guitry och då denne i början av år 1891 gästspelade som *Hamlet* på Mihailovskijteatern i S:t Petersburg, gick Tjajkovskij med på att infria sitt löfte.

Han återanvände tidigare kompositioner men skrev även nytt material. *Entr'acte* som ingår i kvällens program infaller i början av fjärde akten av *Hamlet* och förebedar Ofelias tragiska död. Satsen bygger på *Élégie*, en komposition för stråkorkester av Tjajkovskij.

W. A. MOZART: SYMFONI NR 26 ESS-DUR

År 1773 skrev Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) ett flertal symfonier, där Sturm und Drang-rörelsens anda är påtaglig. Till representanterna för den nya epokens symfonier hör bl.a. Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788), som man i Wien beundrade som en banbrytare. Denna typ av stormiga symfonier var strömlinjeformade med tre satser, liksom största delen av Mozarts symfonier från år 1773. Därmed avvek de från den fyrsatsiga symfoniska grundmodellen som Mozart hade tillämpat redan i sina tidigaste symfonier.

I vissa av sina tresatsiga symfonier gick Mozart ännu ett steg längre. Trots de tre

satserna är de gestaltade lite som kontinuerliga operauvertyrer. Den italienska barockens operauvertyrer hade de facto haft ett stort inflytande på den tidiga symfonins utveckling.

Ett dylikt verk är Symfoni nr 26 Ess-dur från mars 1773. Den är full av teaterscensens intensitet, klicksilveraktig nyckfullhet och hjärtnypande skönhet. Det är som om det var fråga om en operascen där bara sångarna saknas. Även Mozarts Symfoni nr 23 är av en dylik uvertyrtyp liksom också Symfoni D-dur K. 161/141a.

Auli Särkiö-Pitkänen

JOHN STORGÅRDS

John Storgårds är känd som en mångsidig dirigent och violinist, som har tiotals uruppföranden på sitt konto. Den längsta perioden i hans karriär är uppdraget som konstnärlig ledare för Lapplands kammorkester. Han tillträdde år 1996 och leder orkestern fortfarande. Därtill har han varit förste gästdirigent sedan januari 2012 för BBC Philharmonic Orchestra och från hösten 2015 även för National Arts Center Orchestra i Ottawa.

Storgårds har varit konsertmästare vid bl.a. Avanti och Sveriges Radios Symfoniorkester. Han har även varit chefsdirigent för bl.a. Tammerforsfilharmonin 2006–09, Helsingfors stadsorkester 2008–15 och därtill har han även dirigerat opera.

Storgårds har också gästspelat som dirigent för bl.a. New Yorks filharmoniker samt symfoniorkestrarna i Chicago, Minnesota, Boston, St. Louis, Toronto och Montreal. I Europa har han dirigerat bl.a. Gewandhausorkestern i Leipzig, Staatskapelle Dresden samt filharmonikerna i London och München.

Storgård medverkar som dirigent och violinist med en bred repertoar på över 50 skivinspelningar, bl.a. kompletta inspelningar av Nielsens och Sibelius symfonier. För sina inspelningar har han fått ett flertal priser: Cannes Classics "Årets skiva", Echo Klassik, Tyska skivkritikernas pris samt två gånger tidskriften Gramophones Editor's Choice.

ANU KOMSI

Koloratursopranen Anu Komsis är en av vår tids mest framgångsrika inhemska sångare med en repertoar bestående av solosånger, vokalmusik, orkestersånger och ett drygt sextiotal olika operaroller, som hon tolkar virtuost tillsammans med internationella toppmusiker (Wiens, Berlins och New Yorks filharmoniker, La Scala-operan i Milano, festivalerna i Salzburg och Luzern osv.).

Anu Komsis repertoar spänner från renessansen till vår tids musik. Mest känd är hon emellertid som en suverän tolk för ny musik och många nutida tonsättare har skrivit verk uttryckligen för henne. År 2020 beviljade Finlands Tonsättare rf Anu Komsis Madetojapriset som hon fick för sina insatser till förmån för den skapande inhemska tonkonsten.

Under åren 2004–18 var Komsis konstnärlig ledare för Karleby Operaförening, där hon även hade uruppföranden på programmet. Hon har spelat in musik från 1900-talet och nutida musik och medverkat på fyra skivor som belönats med Gramophone Award (Harveys *White as Jasmine*, Nielsens symfoni nr 3, Saariahos Leinosånger samt Rued Langgaards symfoni nr 3).

PIIA KOMSI

Piia Komsa är känd som en virtuos koloratorsopran som är lika hemmastadd i barock och klassicism som i nutida musik. Hon är även cellist och har framfört verk som skrivits för henne (Heinz-Juhani Hofmann, Jovanka Trbojević) där hon sjunger och spelar cello samtidigt.

Komsa gav sin debutkonsert som cellist år 1990 och som sångare 2003. Hon har uppträtt som solist med topporkestrar såsom Los Angeles och New Yorks filharmoniker, Londons symfoniorkester, BBC:s symfoniorkester, London Sinfonietta och Ensemble InterContemporain. Som operasångerska har hon uppträtt vid bl.a. Bayerska statsoperan, San Carlo-operan i Neapel, Teatro Olimpico i Rom, Théâtre et Musique i Paris samt Teatro San Martín i Buenos Aires. Hennes senaste roller har varit bl.a. Medea (*Medeamaterial*), Venus/Gepopo (*Le Grand Macabre*), Pamina (*Trollflöjten*) och Brünnhilde (*Ring Saga*).

Många nutida tonsättare, bl.a. Liza Lim, Unsuk Chin, Rolf Riehm, Esa-Pekka Salonen, Kimmo Hakola och Lotta Wennäkoski, har skrivit verk uttryckligen för Piia Komsa. Hennes diskografi omfattar ett flertal CD- och DVD-utgåvor med ny repertoar.

PASI HYÖKKI

Pasi Hyökki är känd både som kördirigent och som sopranist, en mansröst som sjunger högt i sopranregistret. Han är konstnärlig ledare för EMO Ensemblen som han grundade år 2000, samt sedan år 2008 konstnärlig ledare för Tapiolakören och sedan år 2010 även för Ylioppilaskunnan Laulajat. Han har därtill lett bl.a. Akateeminen Laulu samt sångensemblen Talla, i vars led han även själv har sjungit.

Hyökki har fått ett antal priser för sitt arbete som kördirigent. Hans inspelningar med Talla, EMO Ensemble och YL valdes i tiden till årets körskivor. År 2010 valdes Hyökki av Finlands körledarförening till Årets kördirigent och år 2014 fick han Klemettipriset.

Hyökki utbildade sig till musikmagister och kördirigent vid Sibelius-Akademien. Sin utbildning som sopranist fick han under ledning av Claudine Ansermet, Christina Miatello och Gloria Banditelli i Urbino i Italien. Som sopranist har han sjungit såväl tidig som nutida musik och bl.a. deltagit i uruppföranden av inhemska verk.

RADIONS SYMFONIORKESTER

Radions symfoniorkester (RSO) är Yles orkester med uppdrag att producera och främja inhemsk musikkultur. Orkesterns chefsdirigent är Hannu Lintu.

Radioorkester grundades år 1927 med en besättning på tio musiker. På 1960-talet utvidgades RSO:s besättning till full symfoniorkester. Orkesterns chefsdirigenter har varit Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste och Sakari Oramo. Då Hannu Lintus period slutar våren 2021, tillträder Nicholas Collon som chefsdirigent.

Utöver de stora klassisk-romantiska mästerverken omfattar RSO:s repertoar en hel del ny musik och orkestern uruppför årligen ett flertal verk som beställts av Yleisradio. Till RSO:s uppgifter hör även att göra friköpta inspelningar för Yleisradios arkiv av hela den inhemska orkestermusiken.

RSO har spelat in på skiva verk av bl.a. Mahler, Bartók, Sibelius, Hakola, Lindberg, Saariaho, Sallinen, Kaipainen och Kokkonen. Orkestern har för sina inspelningar fått Gramophone Award två gånger – för Lindbergs klarinettkonsert 2006 samt för Bartóks violinkonsert 2018. Orkesterns övriga pris omfattar bl.a. BBC Music Magazine Award, Académie Charles Cros och MIDEM Classical Award samt nominering till Grammy 2020 och 2021. Skivan med Sibelius tondikter och sånger fick priset International Classical Music (ICMA) 2018. Det inhemska EMMA-priset har RSO fått 2016 och 2019.

RSO:s konserter sänds direkt på Yle Arenan och i Yle Radio 1 samt i inspelad form på Yle Teema & Fem och Yle TV1.